

Waterschap verandert in 'klimaatschap'

Op 20 maart wordt gestemd voor de waterschappen. Sinds de verkiezingen daarvoor samenvallen met die voor de Provinciale Staten, is de opkomst hoger. Toch blijven de oudste democratische organen van Nederland onbekend. De verandering van het klimaat kan daar verandering in brengen. 'Aan het eind van deze eeuw staat de zeespiegel een meter hoger dan nu. Hoe je daarmee omgaat, moet je nu al bedenken.'

PAGINA 18

Op 20 maart zijn er weer waterschapsverkiezingen, tegelijk met die van Provinciale Staten. De waterschappen zijn onbekend, maar ze hopen op een revival. Innovatie en klimaatadaptatie zijn de nieuwe toverwoorden.

Een wassen neus', zo typeert Ron van Megen van de Algemene Waterschapspartij de aanstaande waterschapsverkiezingen. Op 20 maart wordt in de schaduw van de Provinciale Statenverkiezingen ook weer voor Nederlands oudste democratische orgaan gestemd. Populair zijn die verkiezingen niet, ze trekken de minste kiezers van alle landelijke verkiezingen. En de standpunten van de deelnemende partijen verschillen nauwelijks.

In 2015 viel dat nog mee. 43,5% van de kiesgerechtigden bracht een stem uit voor het waterschap. Dat kwam vooral doordat de verkiezingen toen voor het eerst gelijktijdig met die van de Provinciale Staten werden georganiseerd. In 2008 was de opkomst aanzienlijk lager. Toen kwam slechts 22,7% opdagen.

Dat de waterschappen niet zo populair zijn, verbaast Marcel Boogers nauwelijks. 'Er valt nauwelijks iets te kiezen', stelt de hoogleraar regionaal bestuur aan de Universiteit Twente. 'Over onderwerpen zoals droge voeten en schoon oppervlaktewater denkt iedereen hetzelfde. Wie wil er nu niet dat dit goed geregeld wordt?'

Je kunt je afvragen of voor de zorg voor droge voeten, schoon water en zuivering van afvalwater gekozen vertegenwoordigers nodig zijn. Het kabinet-Rutte II vond van niet, dat zag de waterschappen liever opgaan in de provincies. Maar de plannen de waterschappen als extra bestuurslaag te schrappen werden in 2014 gestaakt, omdat er te weinig steun voor bleek te zijn.

Volgens hoogleraar Boogers is het goed dat de waterschappen nog zelfstandig zijn. De gekozen waterschappen, met eigen belastingen, hebben volgens de hoogleraar genoeg legitimiteit: 'Als de waterschappen opgaan in grotere organen, verdwijnt hun speciale plaats in de politiek. Aandacht voor het water kan dan verdwijnen en er kan sneller worden gedacht: "Laten we daar maar wat op bezuinigen". Dan krijg je hier straks nog toestanden zoals in New Orleans, waar het onderhoud aan bescherming tegen het water jarenlang was verwaarloosd en gigantische overstromingen het gevolg waren.'

Sinds de waterschappen dreigden op te gaan in provincies, merkt Boogers dat zij zich beter profileren. Zo is er tegenwoordig voor elk waterschap een speciale stemwijzer, net als bij vrijwel elke andere verkiezing, en werden de verkiezingen half februari met een speciale bijeenkomst afgetrapt in Utrecht. Boogers: 'Door campagnes te organiseren hebben de waterschappen hun eigen relevantie laten zien.'

POLITIEKE PARTIJEN KRIJGEN INTERESSE Ron van Megen is behalve als voorzitter van de Algemene Waterschapspartij ook actief als algemeen bestuurslid in waterschap Vallei en Veluwe. Hij merkt dat traditionele politieke partijen groeiende interesse hebben in het waterschap. Vooral nu de verkiezingen vrijwel exact een jaar na de gemeenteraadsverkiezingen zijn: 'Je ziet dat oud-wethouders die toen geen baantje kregen nu naar het waterschap komen.'

De Algemene Waterschapspartij is een van de

Organisatie waterschap

Dagelijks bestuur

Voorzitter

Dijkgraaf
(benoemd door Kroon)

4-8 heemraden (gekozen door algemeen bestuur)

Algemeen bestuur

Inwoners

Eigenaren (boeren, bedrijven, beheerders natuurerreinen)

Aantal 7-9*

Aantal 11-23*

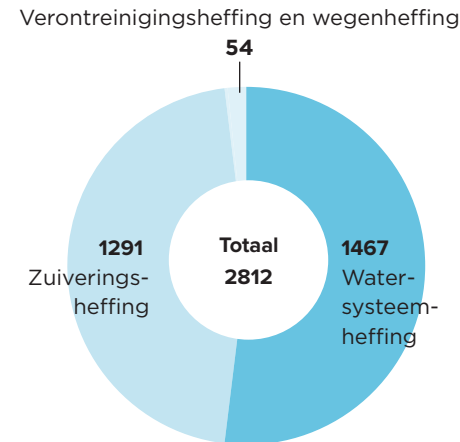
Hier stemmen we voor op 20 maart

*afhankelijk van grootte waterschap

Inkomsten waterschappen

Anders dan de gemeenten en provincies, die omvangrijke bijdragen van het Rijk krijgen, dekken de waterschappen de kosten nagenoeg volledig met eigen belastingen.

Totale belastingopbrengst per soort belasting 2017-2018 (in € mln)

© FD | Bron: UWV

twee nationale partijen die zich specifiek richten op het waterschap. Water Natuurlijk is de andere partij en die wordt gesteund door D66 en GroenLinks. Ook traditionele politieke partijen doen in veel van de 21 waterschappen mee. Van de VVD tot aan Partij voor de Dieren en van de PvdA tot 50Plus.

Veerle Slegers van Water Natuurlijk herkent het beeld dat Van Megen schetst: 'Toen ik voor het eerst bij een bijeenkomst van het waterschap kwam, dacht ik dat het een reünie was.' Slegers was voor de SP actief in de gemeente Tilburg en de provincie Noord-Brabant. Nu is zij kandidaat in waterschap De Dommel in de regio rond Eindhoven.

SPECIFIEKE KENNIS

Speciale vereisten om in een waterschap verkozen te worden zijn er niet, tot ergernis van Van Megen, die civiel ingenieur is. Hij vreest dat het waterschap tekort gaat komen aan inhoudelijke kennis. 'Niets ten nadele van de oud-politici, dat zijn vaardige bestuurders. Maar in het waterschap heb je specifieke kennis nodig, je moet in die materie zitten.'

Dat is volgens hem nodig om bijvoorbeeld goed te kunnen discussiëren over de gevolgen van de afgelopen droge zomer. Die droogte van vorig jaar is nog altijd zichtbaar op de Veluwe.

William de Kleijn werkt voor de provincie Noord-Brabant aan civieltechnische projecten en zit namens de VVD sinds 2015 in het waterschap Aa en Maas, in het noordoosten van Brabant. De Kleijn vindt het waterschap 'een ontzettend leuk wereldje' om actief in te zijn. Hij erkent dat de wereld van het waterschap niet erg gepolitiseerd is: 'Het is juist heel constructief hier, met argumenten probeer je vooruit te komen.'

Toch zijn er wel politieke verschillen: 'De VVD is vooral resultaatgericht en niet zo ideologisch in het waterschap. Wij willen niet te veel franje bij het waterschap, het moet wel behapbaar blijven.'

Bij andere partijen ziet De Kleijn soms te veel uitbreiding van taken: 'Zij willen bij elk project altijd wat extra's doen voor de natuur, maar dat hoeft van mij niet zo.' De Kleijn vindt dat geen taak van het waterschap: 'Als er een beekje is dat droogvalt, hoeven wat ons betreft de vissen niet over te worden gebracht naar een ander waterje. Dat is een terugkerend natuurlijk proces en verrassingsnatuur kan ook heel mooi zijn.'

De VVD'er wil dat het waterschap meer met innovatie doet: 'Eindhoven ligt hier om de hoek, met zat technische kennis. Daar moeten wij gebruik van maken. Zo zou je kunnen kijken naar 3D-geprinte waterstuwen, die je bij boeren kunt plaatsen en op afstand kunt besturen. In situaties van droogte kun je dan water gemakkelijker vasthouden.'

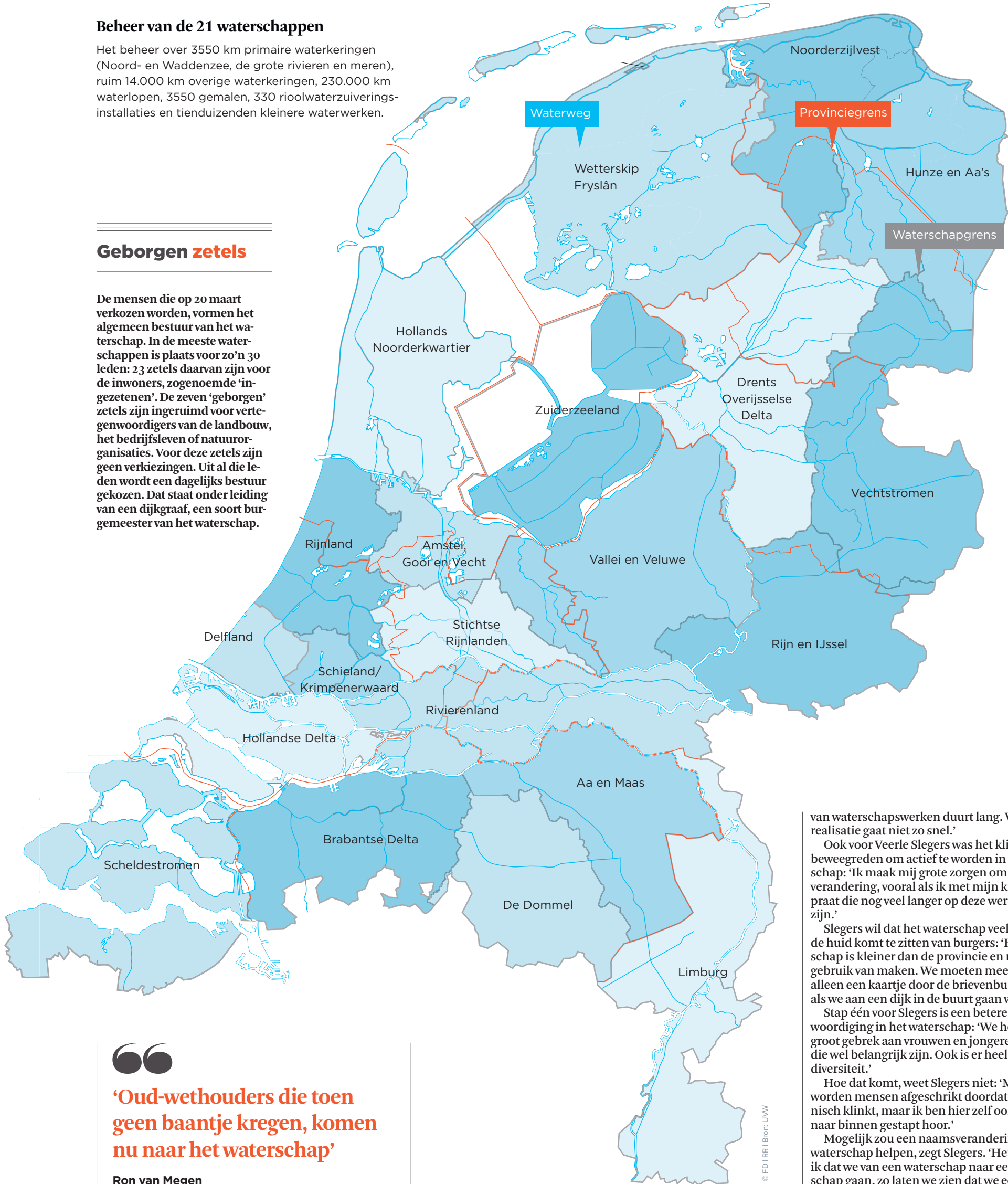
Waterschappen en innovatie is niet een onderwerp waar iedere Nederlander dagelijks mee bezig is. Toch kan dat voor de toekomst van belang zijn, denkt ook Ron van Megen. Hij maakt zich zorgen om 'klimaatadaptatie' en 'waterveiligheid'. Aan het eind van deze eeuw staat de zeespiegel een meter hoger dan nu. Dat heeft ook landinwaarts gevolgen. Hoe je daarmee omgaat, moet je nu al bedenken, want de realisatie

Beheer van de 21 waterschappen

Het beheer over 3550 km primaire waterkeringen (Noord- en Waddenzee, de grote rivieren en meren), ruim 14.000 km overige waterkeringen, 230.000 km waterlopen, 3550 gemalen, 330 rioolwaterzuiveringsinstallaties en tienduizenden kleinere waterwerken.

Geborgen zetels

De mensen die op 20 maart verkozen worden, vormen het algemeen bestuur van het waterschap. In de meeste waterschappen is plaats voor zo'n 30 leden: 23 zetels daarvan zijn voor de inwoners, zogenaemde 'ingezetenen'. De zeven 'geborgen' zetels zijn ingeruimd voor vertegenwoordigers van de landbouw, het bedrijfsleven of natuurorganisaties. Voor deze zetels zijn geen verkiezingen. Uit al die leden wordt een dagelijks bestuur gekozen. Dat staat onder leiding van een dijkgraaf, een soort burgemeester van het waterschap.

van waterschapswerken duurt lang. Van plan tot realisatie gaat niet zo snel.'

Ook voor Veerle Slegers was het klimaat de beweegreden om actief te worden in het waterschap: 'Ik maak mij grote zorgen om klimaatverandering, vooral als ik met mijn kinderen praat die nog veel langer op deze wereld zullen zijn.'

Slegers wil dat het waterschap veel dichterbij de huid komt te zitten van burgers: 'Het waterschap is kleiner dan de provincie en moet daar gebruik van maken. We moeten meer doen dan alleen een kaartje door de brievenbus stoppen als we aan een dijk in de buurt gaan werken.'

Stap één voor Slegers is een betere vertegenwoordiging in het waterschap: 'We hebben een groot gebrek aan vrouwen en jongeren, terwijl die wel belangrijk zijn. Ook is er heel weinig diversiteit.'

Hoe dat komt, weet Slegers niet: 'Misschien worden mensen afgeschrikt doordat het technisch klinkt, maar ik ben hier zelf ook gewoon naar binnen gestapt hoor.'

Mogelijk zou een naamsverandering het waterschap helpen, zegt Slegers. 'Het liefst wil ik dat we van een waterschap naar een klimaat-schap gaan, zo laten we zien dat we echt met de toekomst bezig zijn', besluit ze.